

Sopcyklister löser tredje världens urbaniseringsproblem

Cyklister länkar samman st

Denna artikel grundar sig på forskning vid Göteborgs universitet om hållbarhet i stora städer. Från december -09 till mars -10 samt under jan-feb i år har forskarna Maria José Zapata Campos och Patrik Zapata studerat hur avfallshanteringen organiserats i Managua (Nicaraguas huvudstad i mellan-Amerika). Maria José är sociolog knuten till Gothenburg Research Institute och Patrik är forskare vid Förvaltningshögskolan. Att man har problem med avfallshanteringen i tredje världen framgår tydligt.

Text / Foto : PATRIK ZAPATA

● Vi är på hemma hos Jorbin, hans SOPCYKEL står parkerad på gården. Han sätter sig på sadeln och berättar om sitt arbete som sopcyklist inom kooperativet Limpiando Fuerte (betyder ungefär "Städa rejält"). Cyklarna köpte de nya för 250 dollar, detta fick de hjälp med av en

NGO. Sen kapade de dem på mitten och satte dit en korg och framhjul. Det är fem år sedan nu. Sex dagar i veckan börjar arbetet halvåtta och slutar vid halv ett. Sen blir det för varmt. Cyklarna tar mycket stryk, fälgar och slangar byter de ofta. Från början hade cyklarna växlar, vilket verkli-

gen behövdes när man cyklar med 3-4 säckar sopor i korgen på de här backiga, gropiga gatorna. Soporna i sig förstör också cyklarna, det läcker vatten som fräter sönder dem.

Limpiando Fuerte hämtar sopor från 1700 hushåll i sin stadsdel. Alla delar är inte lika svårtillgängliga, några gator har asfalt men några liknar mer stigar. Rutterna planeras så att alla har både lätta och svåra avsnitt. Det är ett hårt jobb och sopcyklisterna måste lägga några hundra pesos från lönen på cykelreparationer varje månad. Kvar blir mellan 100 till 200 dollar. Men, jämfört med hästar som är alternativet, så är cyklarna billigare och mindre sårbara. Det är enklare och billigare att svetsa om en cykel, än att ta en häst till veterinären och nu är det bara en som riskerar att bli sjuk, inte två. Fast det är jobbigare att cykla, kroppen tar stryk.

Storstad i u-land växer snabbt

Under de senaste decennierna har städerna i det globala syd växt snabbare än de urbaniserats. Politiska reformer, eller snarare icke-reformer, förändringar i den internationella handeln och

orstaden

en mängd andra orsaker, har lett till en massiv inflyttning till städerna från landsbygden. Städerna har inte hunnit med att assimilera alla nyanlända, utan tillväxten har varit närmast okontrollerad med mängder av s k spontana bosättningar som följd. År 2005 uppskattade UN Habitat att ungefär en miljard människor bor i sådan slum här på jorden.

Nicaraguas huvudstad Managua är inget undantag, 30–40 procent av staden består av spontana bosättningar. Gemensamt för dessa delar är att de är oplanerade. I de formella, planerade delarna av staden har kritiska infrastrukturer, som vatten, el och avfallshantering, funnits med från början. Inom de oplanerade områdena byggde människor sina hus där de kunde och som ett resultat av detta är gatorna här smala. Elkablar hänger lågt mellan husen, vilket i sin tur gör att service från staden, med t ex sopbilar, inte kan komma fram inom hela stadsdelar och därmed inte hämta några sopor. Men sopor produceras ändå, även om de inte hämtas av kommunen.

Samtidigt som Managua och dess problem vuxit, har biståndsorganisationerna ökat sin när-

varo. De (det vill säga vi i det globala nord) har hjälpt Managua med bl a moderna sopbilar. Som alltså inte kan komma in i alla delar av staden, men som ändå konkurrerat ut traditionella metoder att hämta avfall, som de med häst och vagn. Resultatet har blivit illegala soptippar i öppna kanalbäddar, på små landlotter i undagömda hörn eller i skogsdungar nära staden. Illegala sophämtare har gått runt och samlat in sopor mot betalning och slängt dem på närmast bästa ställe.

Inte illegalt utan kooperativt

Sopor okontrollerat slängda i en tropisk stad är långsiktigt inte bra. Sjukdomar, ohyra och odör sprids och de är på det hela taget mycket problematiska. De illegala sophämtarna var illa sedda av polis och myndigheter. De hjälpte kortsiktigt folk med problemet, samtidigt som de så att säga skapade ett nytt, när de försökte tjäna in några dollar.

Långsiktigt är denna situation inte hållbar. Hela stadsdelar är nu bortkopplade från kommunal service och liknar mer öar utan förbindelse med resten av staden. En lösning är den

LÄNGST TV – Jorbin med sitt specialbyggda arbetsfordon.

MITTEN OVAN – Illegal soptipp utanför Managua.

MITTEN NEDAN – Gatorna inne i fattigkvarteren har ofta mycket låg standard.

OVAN – Sopcyklarna måste servas efter arbetsdagens slut.

kooperativa, med cyklar som hämtar soporna i de här stadsdelarna och tar dem till transferringsstationer nära stadens huvudvägar, där kommunens sopbilar kan hämta dem. Det kooperativ Jorbin berättar om, Limpiando Fuerte, är ett av de äldre och mer välfungerande sophämtningskooperativen i Managua. Tillsammans med kommunen och biståndsorganisationer startas nu fler kooperativ, med cyklar och med häst, som hämtar sopor i de informella stadsdelarna. På så vis kopplas staden samman, det informella och spontana med det formella och det hela sker med cykelns hjälp. Cykeln kan vara bra till mycket! □